

CHECKLIST SUPRANET COMMUNITY

Stichting 113 Zelfmoordpreventie streeft naar een land waarin niemand eenzaam en radeloos sterft door zelfmoord. Onze ambitie is het terugdringen van het aantal suïcides en suïcidepogingen in Nederland, zoals dat ook is gelukt met het terugdringen van het aantal verkeersdoden en infectieziekten.

Je hebt belangstelling voor één van de programma's van 113 Zelfmoordpreventie: het Suïcidepreventie Actienetwerk (Supranet Community). Hieronder vind je informatie over de voorbereidingen om te starten met jouw Supranet Community.

Supranet Community

Binnen Supranet Community werken GGD'en, wijkteams, huisartsen, scholen, politie, (sport)verenigingen, GGZ-instellingen, de sociaaleconomische sector en de vervoerssector intensief samen. En deze gezamenlijke aanpak werkt!

Supranet Community is ontwikkeld en onderzocht door de European Alliance Against Depression (EAAD) en is inmiddels in meer dan vijftien landen succesvol toegepast. Samenwerking tussen de publieke en de medische zorg, betrokkenheid van lokale partnerorganisaties en gelijktijdige implementatie van activiteiten op vier pijlers maken het verschil.

Vier pijlers

Elke Supranet Community gaat aan de slag met activiteiten op vier pijlers:

1. **Publiekscampagne** over suïcidaliteit in samenwerking met lokale media, met aandacht voor adequate berichtgeving.
2. **Gatekeepers** in welzijnsorganisaties, op scholen en in het sociaaleconomische domein trainen;
3. **Risicogroepen**. In kaart brengen van de behoeften van en preventieve oplossingen voor specifieke groepen met een hoog risico op suïcidaal gedrag: mensen van middelbare leeftijd met een arbeidsongeschiktheids- of bijstandsuitkering en adolescenten en jongvolwassenen;
4. **Ketenzorg**. Suïcidepreventie vanuit de huisartsenvoorziening door training van medewerkers in het herkennen, diagnosticeren, bespreken en adequaat behandelen van suïcidaal gedrag. Bij deze pijler horen ook samenwerkingsafspraken met ketenpartners.

Daarnaast besteedt men aandacht aan de veiligheidsrisico's in de regio: hoe kan men voorkomen dat burgers toegang hebben tot gevaarlijke plekken en zelfmoordmethoden, zoals hoge gebouwen, plaatsen rond het spoor of medicatie via internet.

Stichting 113 Zelfmoordpreventie

Stichting 113 Zelfmoordpreventie is de nationale organisatie voor suïcidepreventie. Naast activiteiten als zorgaanbieder is 113 sinds 2014 aanjager en coördinator van de Landelijke Agenda Suïcidepreventie van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. In 2016 startten zes proeftuinen met Supranet Community, een bottom-up initiatief waarin lokale samenwerking en actiegericht werken centraal staan. 113 biedt nieuwe regio's de mogelijkheid deel te nemen aan deze effectieve preventieaanpak.

Checklist Supranet Community: waar staat jouw regio ten aanzien van suïcidepreventie?

Sluit jouw regio zich ook aan bij het landelijk Suïcidepreventie Actienetwerk?

Onderstaande checklist geeft een goed beeld waar jouw regio staat op het gebied van suïcidepreventie. Heb je de checklist doorgenomen? Graag bespreken wij samen met jou de vervolgstappen op het gebied van suïcidepreventie in jouw regio.

1. Algemene vragen

- a. In welke regio wil je starten met Supranet Community?
- b. Hoeveel inwoners telt deze regio?
- c. Hoeveel suïcides vinden er per jaar plaats in deze regio?

2. Bestuurlijk draagvlak en leiderschap

Uit onderzoek blijkt dat betrokkenheid van bestuurders in de regio en de bereidheid om van suïcidepreventie een speerpunt te maken bepalend is voor succes van de aanpak. De volgende voorwaarden zijn van belang:

- a. Suïcidepreventie staat in mijn regio op de politieke agenda. Er is beleid om suïcidepreventie aan te pakken.
- b. In mijn regio is een bestuurder met suïcidepreventie in zijn/haar portefeuille.
- c. Er is bestuurlijk draagvlak voor het (beter) inzetten van effectieve suïcidepreventie-maatregelen.
- d. In mijn regio is het haalbaar om een stuurgroep met bestuurders vanuit de gemeente, GGD, zorgaanbieders en het sociaal domein te formeren.
- e. Minimaal een van de bestuurders is bereid over suïcidepreventie naar buiten te treden voor publieke bijeenkomsten en diverse media.
- f. Welke bevorderende en belemmerende factoren zijn er op bestuurlijk gebied voor de opzet van Supranet Community?

3. Samenwerking en eigenaarschap

Een sleutel tot succes binnen Supranet Community is een goede samenwerking tussen regionale partnerorganisaties, waarbij alle organisaties zich mede-eigenaar van het probleem rond suïcide voelen, zien waar ze kunnen bijdragen en het belang van deelname van andere organisaties erkennen. In de regio is bereidheid te investeren in een gezamenlijk regionaal suïcidepreventie actieplan, waarin wordt ingezet op implementatie van interventies op vier pijlers.

- a. In mijn regio is ervaring opgedaan met brede intensieve samenwerking rond maatschappelijke thema's, zoals genotmiddelenpreventie. Deze samenwerking is nog steeds vitaal.
- b. De samenwerking tussen de publieke en medische zorg en andere organisaties in mijn regio is goed. Denk bijvoorbeeld aan politie, de GGD, de GGZ, het wijkteam, kappers, sportverenigingen, kerken en de woningbouwvereniging.
- c. Naast en ervaringsdeskundigen zijn in beeld en dragen bij aan suïcidepreventie in de regio.
- d. Een vertegenwoordiging van in ieder geval de gemeente(n), de GGD, de GGZ-crisisdienst en het wijkteam in mijn regio is gemotiveerd in ketenverband mee te werken aan het verbeteren van suïcidepreventie. Daarnaast verwachten we dat andere partnerorganisaties in de regio zich bij deze kerngroep aansluiten.
- e. In mijn regio is commitment het 'anders te doen' en samen knelpunten aan te pakken.
- f. Welke bevorderende en belemmerende factoren zijn er in de regio op het gebied van samenwerking en eigenaarschap voor de opzet van Supranet Community?

4. Inzet van menskracht en middelen

Deelname aan Supranet Community vraagt om een looptijd van minimaal twee jaar en de inzet van voldoende menskracht en middelen. Naast de overheidsbijdrage die de regio via 113 ontvangt, stelt de regio voor aanvang van de aanpak een realistische begroting op.

- a. Mijn regio beschikt over een coördinator of kan een coördinator aanstellen, die minimaal zestien uur per week kan besteden aan het project. De coördinator werkt bij voorkeur binnen de gemeente of GGD.
- b. Er is tijd begroot voor de inzet van een communicatiemedewerker en een epidemioloog (beiden één uur per week).
- c. Vanuit de andere netwerkpartners kunnen minstens vier lokale kwartiermakers actief worden in de Community. Elk van hen heeft een eigen pijler als aandachtsgebied en kan gemiddeld twee uur per week besteden. Deze tijd is inclusief deelname aan de netwerkbijeenkomsten Supranet Community.
- d. Welke bevorderende en belemmerende factoren zijn er in de regio op financieel gebied voor de opzet van Supranet Community?

5. Publiekscampagne

Een publiekscampagne is een essentieel onderdeel van Supranet Community. Doel van de campagne is het doorbreken van het taboe op het praten over suïcide en suïcidale gedachten. De doelgroep van de campagne is het algemeen publiek, naast en personen met suïcidale gedachten zelf. Via verschillende communicatiemiddelen (denk aan brochures, video's, events en sociale media) en de inzet van regionale en lokale media (kranten, radio- en televisiezenders) wordt suïcidepreventie in de regio periodiek onder de aandacht gebracht.

- a. Media in mijn regio hebben de afgelopen vijf jaar aandacht besteed aan suïcide en/of depressie.
- b. Mijn regio staat open voor een publiekscampagne, waarbij onder andere posters over 'praten over zelfmoord' in het straatbeeld zichtbaar zijn.
- c. In mijn regio wordt in de beginfase van Supranet Community een startbijeenkomst voor het publiek georganiseerd, waarbij bestuurders en regiopartners laten zien dat ze suïcidepreventie belangrijk vinden.
- d. Er zijn in mijn regio lokale helden die het onderwerp suïcidepreventie willen omarmen en als ambassadeur willen optreden, bijvoorbeeld een populaire bestuurder, vlogger, artiest of sporter.
- e. Welke bevorderende of belemmerende factoren in de regio zijn er voor de opzet van een mediacampagne over suïcidepreventie?

6. Gatekeeperstraining

Het doel van de Gatekeeper Suïcidepreventietraining is het vergroten van kennis, attitude en vaardigheden om te signaleren dat iemand aan zelfmoord denkt. In deze vier uur durende training krijgen mensen handvatten om suïcidale gedachten bespreekbaar te maken, in te schatten hoe ernstig deze zijn en hoe het best doorverwezen kan worden.

- a. Gatekeepers in mijn regio zijn getraind.
- b. In mijn regio bestaat onder potentiële gatekeepers animo zich te laten trainen. Denk aan politiemedewerkers, deurwaarders, uitkeringsverstreckers, schoolmaatschappelijk werk, decanen en straatwerkers.
- c. Zijn er voor de regio op het gebied van gatekeeperstrainingen bevorderende of belemmerende factoren te noemen voor de opzet van Supranet Community?

7. Risicogroepen

Ondersteuning en activering van specifieke doelgroepen is een van de pijlers binnen Supranet Community. Daarbij gaat het vooral om mensen (met name mannen) van middelbare leeftijd met een arbeidsongeschiktheids- of bijstandsuitkering en om jongeren tussen de 12 en de 25 jaar (waaronder LHBT-jongeren).

- a. In mijn regio is informatie beschikbaar over het aantal suïcides en suïcidepogingen die plaatsvinden en over de kenmerken van de slachtoffers (bijvoorbeeld geslacht, leeftijd, inkomen en burgerlijke staat).
- b. In mijn regio worden deze data structureel en centraal verzameld.
- c. Risicogroepen worden in mijn regio gemonitord, bijvoorbeeld via een samenwerking in het onderwijs, de EMOVO-vragenlijst of een project van UWV.
- d. In mijn regio zijn voor risicogroepen (burger)initiatieven gaande.
- e. Op het terrein van psychosociale problematiek wordt in mijn regio gebruik gemaakt van (familie-)ervaringsdeskundigheid om risicogroepen te bereiken.
- f. Welke bevorderende of belemmerende factoren in mijn regio zijn er op het gebied van het verzamelen en gebruik van data over hoog risicogroepen en het betrekken van burgers en naasten bij Supranet Community?

8. Keten zorg

In het Nederlands zorgstelsel vormen huisartsenpraktijken een belangrijke schakel in het signaleren van suïcidaliteit. Daarom zet Supranet Community in op versterking van suïcidepreventie in de huisartspraktijk. Het gaat om het signaleren, bespreken, diagnosticeren en adequaat behandelen of verwijzen van suïcidaal gedrag. Hierbij hoort het maken van afspraken met ketenpartners over doorverwijzing en intercollegiaal overleg. Naast de praktijkondersteuner GGZ zijn ketenpartners met name: het wijkteam, het ziekenhuis en de (crisisdienst van de) GGZ.

- a. Huisartsen in mijn regio zijn gemotiveerd om in ketenverband mee te werken aan het verbeteren van suïcidepreventie. Bij de start van Supranet Community kent de regio minimaal één deelnemende huisartsenpraktijk.
- b. Zorgpartners in mijn regio zijn gemotiveerd mee te werken aan het verbeteren van suïcidepreventie.
- c. Welke bevorderende of belemmerende factoren in de regio zijn er op het gebied van deelname door huisartsen en zorgpartners in de zorg voor de opzet van Supranet Community?

9. Toegang tot middelen

Het beperken van de toegang tot dodelijke middelen is één van de meest effectieve preventie maatregelen om zelfmoord te voorkomen. Het is daarom een cruciale stap in elke suïcide preventieaanpak.

- a. Locaties die vaak worden gebruikt om zelfmoord te plegen zijn geïdentificeerd en geprioriteerd.
- b. Bepaald is wat je kunt doen en welke actie(s) gepland worden op de prioriteitslocaties. Belanghebbenden worden hierbij betrokken.
- c. Borging van de ondernomen acties staat op de agenda en acties worden toegepast op andere vergelijkbare locaties.

Contactgegevens

Meike Baretta en Roxanne Meijer-Dellemijn
Kwartiermaker Supranet Community
113 Zelfmoordpreventie
m.baretta@113.nl / r.meijer@113.nl